

Thuis in elke tuin

*De complete gids
met checklist
en praktische tips
met als resultaat
een fantastische tuin!*

LIESBETH PILON

TERRA

Inhoud

Voorwoord: Dirigent of tuinman? 7

Inleiding 11

DEEL 1 ONTWERP EN AANLEG

Om te beginnen 15

Wat wil ik in mijn tuin? 21

We gaan beginnen! 25

De checklist: In volgorde van aanpak 67

De checklist: Alfabetisch op trefwoord 69

DEEL 2 GROEN

De groeiomstandigheden 73

De beplanting 79

Planten voor de zintuigen 86

De groene muren van je tuin 90

Groot groen, bomen en heesters 97

Planten hebben zo hun eigenschappen 104

De pluktuin 110

Bloembollen 114

Siergrassen 120

Bodembedekkers 123

Onkruid 126

Wildschade en huisdieren 130

Een mooie tuin in de winter 133

Begroeide daken en muren	136
Mulchen en bemesten	138
Het gazon	153
Gewasbescherming	161
Planten, verplanten en delen	173
Snoeien, bloeden en afknippen	177
Klimplanten	183
Planten vermeerderen	186
Vijver, kuip of regenton	192
Kuipplanten	199
Groente, fruit en kruiden	205
Opvoeden of manipuleren	210
De klus is geklaard!	215
Register	217

Voorwoord

Dirigent of tuinman?

De tuin bij mijn eerste echte eigen huis, zo'n dertig jaar geleden, was net iets groter dan een herenzakdoek, maar wel mooi aangelegd door de vorige eigenaren. Omdat ik op geen enkele wijze op het idee kwam dat je dat groen ook moest verzorgen en liever een boek las of met vrienden een goed glas wijn dronk in de buitenlucht, begon dat groen al snel een eigen leven te leiden. Was het eerst een fulltime job op grote afstand van mijn woonplaats waardoor ik niet eens op het idee kwam iets in de tuin te doen, daarna kwam ik door de geboorte van mijn kinderen tijd tekort om ook nog plantjes te vertroetelen. Om kinderfietsjes en zandbak een stevige ondergrond te geven werd de tuin bestraat. Mijn eerste tuin had daardoor dus meer steen dan groen. Het contact tussen mens en plant was mij volledig vreemd en ik had niet het idee dat ik daar iets door miste. De tuin was het orkest, maar ik beseftte niet dat je voor een mooi samenspel een dirigent nodig hebt.

Bij de verhuizing naar het volgende, nu zelfgebouwde huis, kreeg ik de beschikking over een tuin van ongeveer vijfhonderd vierkante meter. Druk met in- en uitpakken en twee peuters werd besloten de tuin voorlopig te egaliseren en te voorzien van een schutting en een paar kilo graszaad. Zo konden we door de tuin lopen zonder moddervoeten te krijgen en een schommel neerzetten. Nog steeds had de tuin voor mij geen groene functie.

Vanaf het moment waarop ik beide peuters naar school bracht, begon dat te veranderen. Terwijl ik wachtte tot het spul de school weer uit kwam rollen sprak ik andere moeders en daar zaten er een paar bij die lyrisch over hun tuin konden vertellen. Ik kreeg van verschillende kanten wat polletjes en stekjes aangeboden en de besmetting was een feit. Op een paar plekken in de tuin stak ik het gras uit en plantte daarin de in dank aanvaarde donaties. Een jaar later ontdekte ik dat er in de maand juni even wat kleur was, maar de rest van het jaar waren mijn primitieve miniborders slechts gevuld met groen blad. Dit moest anders kunnen! Nu wilde ik wel dirigent zijn, maar ik had geen idee van muziek of instrumenten.

Een ander virus waar ik mee besmet leek te zijn, was het hui-zenbouwwirus. Er werd nogmaals een nieuw huis gebouwd, nu met een tuin van ongeveer negenhonderd vierkante meter. Al voordat het huis klaar was, was er deze keer een tekening voor de tuin, die door hetzelfde hoveniersbedrijf ook direct helemaal werd aangelegd. De eerste paar jaar, toen de planten nog klein waren, was ik veel bezig met onkruid wieden en bevond ik mij dagelijks vele uren voorovergebogen in de tuin. Mijn stem leek voor mijn kinderen meestal ergens tussen de planten vandaan te komen. Toen het groen tot wasdom kwam, was de tuin een weelderige luthof en als vanzelf begon ik mij te verdiepen in het onderhoud van al dat moois. De boeken en tijdschriften die ik kocht om mijn kennis te vergroten, namen dermate in aantal toe dat ik ze onderbracht in mijn tuinboekenbibliotheek De Boekentuin. Toen ik over voldoende kennis en praktijkervaring beschikte, begon ik vanuit mijn tuinbibliotheek de lezers van een landelijk blad te adviseren. Een enorm leuke klus, die ik gedurende bijna tien jaar heb mogen uitvoeren. In mijn tuin was ik nu volwaardig dirigent, maar de muziek en de instrumenten waren nog door iemand anders gekozen.

Omdat de tuinhobby inmiddels mijn werk was geworden en de hoeveelheid boeken in mijn tuinbibliotheek bleef groeien, was er meer ruimte nodig en werd er alweer een nieuw huis gebouwd, nu op een hectare grond. In dit huis kreeg de tuinbibliotheek een eigen ruimte en begon ik te schrijven over het onderhoud van tuinen. Voor deze tuin liet ik alleen de grote lijnen en de plaats voor de bomen door een ontwerper neerzetten. De invulling van de borders wilde ik in deze tuin graag zelf

doen. Lekker experimenteren met plantcombinaties, die de ene keer een succes zijn en de andere keer een mislukking. Het zal nog jaren duren voordat mijn huidige tuin af is. Als dirigent ben ik nu bezig met het kiezen van de juiste muziek en het goed op elkaar afstemmen van de instrumenten, om ooit tot de ultieme uitvoering te komen. Een tuin is nooit af en daar ben ik blij om, want het tuinieren zelf is het proces naar het perfecte en daar zit dus het grootste plezier.

Als dirigent met een orkest dat genoeg schept in het samen oefenen, zonder daarbij een uitvoering na te streven, voel ik mij een gelukkig mens. De stress voor een uitvoering, de kritiek op het onkruid waar ik soms weken niet aan toe kom, daar ben ik nog lang niet aan toe. Ik kijk de hagen rond mijn tuin omhoog, zodat ik lekker in mijn eigen tempo met de instrumenten kan oefenen en experimenteren.

Alle kennis en praktijkervaring die ik in die jaren van vallen en opstaan, teleurstelling en euforie in de tuin, ben tegengekomen, wil ik graag met de lezers van dit boek delen, zodat zij minder vaak dan ik hoeven te zeggen: 'Had ik dat maar eerder geweten!'

Liesbeth Pilon

Inleiding

In het eerste gedeelte van dit boek worden de verschillende mogelijkheden en uitgangsituaties algemeen beschreven, van balkon tot grote tuin en van een kale nieuwbouwtuin tot een verwaarloosde oude tuin. Iedereen heeft zijn eigen wensen voor de buitenplek, gebaseerd op de sfeer die je zoekt, of wat je er misschien mee wilt uitdragen.

Zonder al te zwaar op de hand te worden is het echt goed om van tevoren na te gaan wat voor een tuinier je bent of wilt worden. Ben je een dromer, die in een poëzietuin inspiratie wil opdoen, of wil je alleen maar dat het er buiten netjes uit ziet voor de burens? Tussen deze twee uitersten zitten natuurlijk een heleboel andere tuiniertypes. Dit eerste gedeelte kan je helpen je verwachtingen duidelijk in beeld te krijgen.

In het gedeelte *Ontwerp en aanleg* worden stuk voor stuk alle zaken doorgenomen waar je maar beter rekening mee kunt houden bij de aanleg of een verandering van je tuin. Al deze punten bij elkaar vormen een handige checklist. Als je deze checklist steeds als een rode draad door al je plannen heen laat lopen, voorkom je dat je dingen vergeet. Het is een prima houvast om onnodige kosten, teleurstellingen en misschien zelfs blunders te voorkomen.

In de checklist is natuurlijk ook het beplantingsplan opgenomen.

Omdat er zo enorm veel makkelijke, mogelijke en ook lastige planten zijn, wordt hier in het gedeelte *Groen* uitgebreid op ingegaan. Van appels en aardbeien tot woekeraars en weefplanten: je komt al lezend een heleboel handige en leuke weetjes tegen, waardoor je veel gerichter te werk kunt gaan bij het kiezen van de beplanting voor je tuin.

DEEL 1

Ontwerp en aanleg

Het aanleggen van een nieuwe tuin brengt meestal behoorlijk wat kosten met zich mee. Zolang we als tuiniers nog niet in staat zijn terrastegels uit zaad op te kweken, hebben we soms de eerste forse kostenpost al te pakken, als we nog maar net begonnen zijn. Wanneer je pas denkt aan ondergrondse leidingen voor de verlichting of de sproei-installatie als je mooie terras of tuinpad al is aangelegd, is dat jammer. Vanaf dat moment zul je al extra kosten moeten gaan maken of erin berusten. Zulke dingen kunnen de feeststemming aardig drukken.

In dit gedeelte van het boek wordt uitgebreid ingegaan op allerlei zaken waar je van tevoren over na kunt denken. Wanneer je alle punten van deze checklist voor je eigen tuin tegen het licht houdt en goed overdenkt, zal je nieuwe buitenplek vast en zeker helemaal naar je zin worden.

Om te beginnen

De tuin als sluitpost?

In het budget van de verhuizing is de tuin vaak een sluitpost. Als dat het geval is, kun je er wel eens van dromen dat je geld genoeg zou hebben om de tuin in één keer te laten aanleggen. Toch heeft het ook voordelen als de aanleg van de tuin nog even op zich moet laten wachten. Pas als je huis is ingericht, weet je hoe het uitzicht op de tuin is en wat je daar wilt zien vanachter het raam. En pas wanneer je een jaartje in je nieuwe huis hebt gebivakkeerd, weet je waar 's zomers in de tuin de fijnste schaduwplek te vinden is, of waar je lekker privé kunt zonnebaden. Bij een nieuwe tuin is daar natuurlijk wat meer verbeelding voor nodig dan bij een bestaande tuin.

TIP *Denk voordat je met de aanleg begint, ook na over de plekken waar je verlichting en elektra wilt hebben en of je een automatisch watergeefstelsel in je tuin wilt. Het is het mooist wanneer de leidingen onder de grond worden gelegd, maar dat vraagt dus van tevoren wel wat denkwerk.*